

Vergaderjaar 2006–2007

Geïntegreerd beleidsdebat over de ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland

XXI-I

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2006

Zoals mijn ambtsvoorganger u heeft toegezegd op 17 januari van dit jaar, ontvangt u hierbij een bericht over de stand van zaken van de uitvoering van de motie-Meindertsma c.s. (21 maart 2005, Eerste Kamer, 2004–2005, XXI-A). Deze motie heeft betrekking op de wijze waarop Nederland omgaat met EU-beleid en Europese regelgeving met (mogelijke) gevolgen voor de Nederlandse ruimtelijke ordening. Als bijlage bij deze brief treft u een overzicht aan van belangrijke EU-dossiers, die in dit verband de aandacht hebben.¹

In de motie-Meindertsma c.s. (21 maart 2005) constateert de Kamer het volgende.

Regelgeving en richtlijnen van de EU nemen in betekenis toe voor de uitkomsten van nationale planprocessen. Planschade kan ontstaan als Europees beleid over het hoofd wordt gezien. In rijksbeleidsnota's zoals de Nota Ruimte, de Nota Mobiliteit, de nota «Pieken in de Delta» en de Agenda Vitaal Platteland ontbreekt het Europees perspectief. Er vindt geen principieel debat plaats over hoe met EU-regelgeving moet worden omgegaan. Geen enkele instantie in ons land houdt een overzicht bij van EU-regelgeving, of vertaalt dit in sturingsopgaven en kaartbeelden met de implicaties voor de ruimtelijke ordeningsprocessen.

De Kamer besluit de motie met de vaststelling dat het tot de verantwoordelijkheid van het ministerie van VROM behoort om deze beleidsvertaling te maken en verzoekt de regering om de kennis over EU-beleid te vergaren, te bundelen en te vertalen in de beleidsconsequenties voor onze ruimtelijke ordening, en deze kennis beschikbaar te stellen aan het totale werkveld. Naast de Eerste Kamer hebben meerdere adviesgremia zich uitgesproken over aspecten van het functioneren van de Nederlandse overheid in Brussel.² De standpunten van het kabinet over deze adviezen zijn de Kamer eerder aangeboden.

Om uitvoering te geven aan de motie Meindertsma c.s. onderneemt VROM de volgende acties.

¹ Ter inzage gelegd op de Afdeling Inhoudelijke Ondersteuning onder griffienummer 136717.

² «Nederland in Europa-Europa in Nederland», Raad van State, 10 maart 2006; «Nederland en EU-milieurichtlijnen», SER, 16 juni 2006. Andere relevante adviezen: «De EU-coördinatie van BZ: goed, beter, best», Erasmus Universiteit, 20 december 2004; Rapport Gemengde Commissie «Sturing EU-aangelegenheden», mr. B.J. baron van Voorst tot Voorst, 7 juni 2005; «Nederland en de totstandkoming van EU-richtlijnen», J. Rood c.s., december 2005.

De Europese dimensie van de drie VROM-beleidsvelden milieu, ruimtelijke ordening en wonen wordt meer *integraal* benaderd, zodat het Nederlandse standpunt over Europese voorstellen voor beleid en regelgeving op deze terreinen aan kracht wint. Binnen het ministerie van VROM is daarom de directie Internationale Zaken gevormd die de integratie van de drie beleidsvelden waarborgt. Als blijk van de geïntegreerde aanpak ontvangt u dit jaar voor de eerste maal de *Internationale VROM-agenda*. Deze biedt een overzicht van de VROM-beleidsprioriteiten in Europees en mondiaal verband voor het jaar 2007.

De integrale benadering van de drie beleidsvelden werkt door bij het voorbereiden van de standpunten van de Nederlandse regering, met name in de EU-Milieuraad. Daarmee is echter niet het gehele scala van Europees ruimtelijk relevante regelgeving en beleidsontwikkeling gedekt. Hoewel ruimtelijke ordening geen formele competentie van de Europese Commissie is, worden via EU-beleidssectoren zoals Landbouw, Transport, Regionaal Beleid en dergelijke, voortdurend voorstellen gedaan die van invloed kunnen zijn op de ruimtelijke ordening van ons land. In Nederland vervult mijn ministerie een coördinerende rol om, met oog op het ruimtelijk facet, afstemming te bevorderen tussen de relevante sectorministeries. Op Europees niveau zullen de VROM-ambtenaren als behartigers van ruimtelijke ontwikkeling en territoriale cohesie echter alert moeten zijn op de agenda's van belangrijke formaties van de Raad van Ministers van de EU, zoals Transport, Landbouw en Ecofin. Daarom is afgesproken de samenwerking tussen VROM en de Nederlandse ministeries die eerstverantwoordelijk zijn voor de Nederlandse inbreng in de besluitvorming van bedoelde raadsformaties, te intensiveren. Bij het inschatten van het belang van bepaalde EU-dossiers voor de ruimtelijke ordening van ons land, mede met het oog op het voorbereiden van het Nederlandse standpunt over deze dossiers, spelen de Rijksplanologische Commissie en de Raad voor Ruimtelijke Ontwikkeling, Duurzaamheid en Milieu (RRODM) een versterkte rol. Bij de voorbereiding van standpunten worden al enige tijd interdepartementale *dossierteams* gevormd. In het geval er lagere overheden intensief bij betrokken zijn, zijn dit interbestuurlijke dossierteams.

Interdepartementale samenwerking is ook een *conditio sine qua non* om *tijdig* initiatieven van de Europese Commissie voor de ontwikkeling van nieuw EU-beleid of regelgeving te kunnen signaleren. Alleen dan kan op tijd worden begonnen met het voorbereiden van het Nederlands standpunt daarover.

VROM spant zich daarom in om, in samenwerking met de vakministeries, het proces van Europese ontwikkeling van beleid en regelgeving, vanaf de zogenoemde expertfase tot en met de besluitvorming door de Europese Raad en (indien van toepassing) het Europees Parlement nog sterker te beïnvloeden.

Daarom wordt een *overzicht van de ruimtelijk relevante Europese dossiers* bijgehouden. Een eerste aanzet van dit overzicht treft u hierbij aan. VROM zal het overzicht verder verbeteren en regelmatig actualiseren in goed overleg met de betrokken vakministeries en het na beoordeling door de Rijksplanologische Commissie aan het parlement aanbieden.

In het verlengde hiervan is de *uitwisseling van informatie, kennis en ervaring met hettotale werkveld* vereist. Daarom ontwikkelt VROM meer structurele contacten met decentrale overheden, de koepelorganisaties IPO en VNG en hun vertegenwoordigers in Brussel (Huis der Provincies, G4), en met andere stakeholders, zoals het NIROV (Nederlands instituut voor ruimtelijke ordening en volkshuisvesting). Bovendien worden contacten gelegd met vertegenwoordigers van de verschillende directoraten-generaal van de Europese Commissie en het Europese Parlement.

Met bovengenoemde acties wil ik concreet uitvoering geven aan de in de motie Meindertsma c.s. besloten opgaven om Europese beleidsvoorstellen te kunnen beïnvloeden en regelgeving met ruimtelijke impact op zorgvuldige wijze te implementeren.

Bovendien ga ik voort op de ingeslagen weg om bij de Europese Commissie en de EU-lidstaten de aandacht te vestigen op het belang van de ruimtelijke samenhang en ontwikkeling van het Europees grondgebied voor de welvaart en het welzijn van de Europese burgers. In dit licht zijn de volgende acties relevant.

De ministers van de EU-lidstaten, verantwoordelijk voor ruimtelijke ontwikkeling, hebben eind november 2004 in Rotterdam onder Nederlands voorzitterschap vastgesteld dat versterking van de territoriale cohesie en ruimtelijke diversiteit in Europa kan bijdragen aan de Lissabon- en Gothenburgstrategie. Investerings moeten daartoe aansluiten bij de identiteit en kwaliteit van de specifieke regio's.

De genoemde ministers zullen in mei 2007 te Leipzig tijdens een informele bijeenkomst een Territoriale Agenda vaststellen, die concrete afspraken bevat over het betrekken van ruimtelijke overwegingen in het EU-sectorbeleid. Op 28 juni jongstleden heeft mijn ambtsvoorganger een stakeholdersconferentie belegd in Amsterdam over het thema «Territorial Cohesion and the Lisbon Strategy». Er vond een vruchtbare uitwisseling van kennis en ervaringen plaats tussen vertegenwoordigers van diverse Europese steden en regio's en van de Europese Commissie.

In de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte 2006 wordt het nationaal ruimtelijk beleid van de regering in een breder, internationaal perspectief geplaatst. Hoofdstuk 4 (Nederland in Europa) biedt een overzicht van concrete beleidsvoornemens en projecten, gepland of in uitvoering, die in samenwerking met internationale partners of in het kader van het Europees cohesiebeleid worden verwezenlijkt. Samenwerking met de buurlanden, de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen en de gewesten Vlaanderen en Wallonië, biedt kansen voor het realiseren van nationale ruimtelijke beleidsdoelen, zoals het behouden van grensoverschrijdende waardevolle open ruimten, en het ontwikkelen van stedelijke netwerken en grensoverschrijdende infrastructuur.

Heel concrete voorbeelden van het doeltreffend implementeren van Europees beleid met ruimtelijke impact vormen de projecten, die in het kader van het Europees cohesiebeleid worden uitgevoerd. Het Europees cohesiebeleid, en met name de doelstellingen 2 en 3 van dit beleid, biedt de mogelijkheid om projecten met ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Doelstelling 2 (Europees geld voor nationale projecten) is gericht op het vergroten van de concurrentiekracht waarbij het realiseren van attractieve regio's en steden één van de prioriteiten vormt. Doelstelling 3 (Europees geld voor internationale projecten) richt zich op territoriale samenwerking op grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal niveau (voorheen bekend als INTERREG). De regering faciliteert en cofinanciert de uitvoering van projecten, die worden geregistreerd door de decentrale overheden conform de sturingsfilosofie van de Nota Ruimte: «decentraal wat kan, centraal wat moet».

De uitvoering van de in de motie Meindertsma c.s. besloten opdracht is door middel van de bovengenoemde acties in gang gezet. Het is een moeilijke opgave, die niet op korte termijn vervuld zal zijn. De komende jaren zal VROM zich met name inspannen om de interdepartementale samenwerking verder te intensiveren en te streven naar een Europese Territoriale Agenda voor een welvarend en duurzaam Europa.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
P. Winsemius